

huiselijkgeweld.nl

Voortgang

Dit is de laatste uitgave van de krant huiselijkgeweld.nl en dus ook mijn laatste column. Dat wil niet zeggen dat huiselijk geweld minder op de agenda staat, integendeel!

Op 10 en 11 juni heb ik een conferentie van de Raad van Europa bijgewoond; dat was het slot van hun anderhalf jaar durende campagne tegen huiselijk geweld. De boodschap die de aanwezige 47 landen meekregen was: dit is het slot van onze campagne, maar we staan nog aan het begin van de aanpak van huiselijk geweld. Ik denk dat dat niet alleen geldt voor landen uit bijvoorbeeld het voormalige Oostblok (die overigens hard bezig zijn met de strijd tegen huiselijk geweld), maar zeker ook voor Nederland. Speerpunten van de minister van Justitie als preventie, gegevensuitwisseling/meldcode en effectiviteit van gedragsinterventies zijn onderwerpen die we nog echt goed moeten gaan oppakken. En niet te vergeten de Wet tijdelijk huisverbod! De stand van zaken is dat de Eerste Kamer het wetsvoorstel nog voor het zomerreces wil behandelen. Maar het is de vraag of dat lukt, gelet op alle drukke agenda's. Als dat niet lukt, zal de wet later in werking treden. Dat is heel vervelend, maar daar hebben wij helaas geen invloed op. Het blijft dus tot het laatste moment spannend. Ondertussen hebben we met veler hulp wel de instrumenten (procesmodel, uitvoeringsadvies, folders, modelbeschikking, etc.) die gebruikt kunnen worden bij het huisverbod, afgemaakt. Lokale partijen kunnen zich daarmee goed gaan voorbereiden op de inwerkingtreding van de wet.

Verder kan ik u nog melden dat wij samen met de vier grote steden werken aan een landelijke modelaanpak voor huiselijk geweld. Het is de bedoeling dat die aanpak (die wij ook zeker met de kleinere gemeenten willen afstemmen) te zoner tijd aan alle gemeenten als handreiking ter beschikking wordt gesteld. Wij hopen en verwachten dat veel gemeenten van dat model gebruik zullen maken. Vanaf deze plaats wens ik ons allemaal veel succes bij de verdere aanpak van huiselijk geweld. Het is niet makkelijk, we moeten een lange adem hebben, maar ik blijf erop vertrouwen dat onze gezamenlijke inzet succes zal hebben. Zodat slachtoffers zich weer veilig kunnen voelen in hun eigen huis!

Ingrid Horst

Landelijk projectleider Aanpak huiselijk geweld

Web-link

Op www.huiselijkgeweld.nl kunt u in de rubriek 'Beleid' voortgangsberichten over de aanpak van huiselijk geweld downloaden.

Alle artikelen die de afgelopen jaren in de krant zijn verschenen, zijn nog steeds beschikbaar. Foto: Ton Harland

Laatste uitgave gedrukte kwartaalkrant

Voor u ligt de laatste kwartaalkrant huiselijkgeweld.nl. Zeven jaar na de uitgave van de eerste publicatie is besloten te stoppen met de krant in de huidige vorm. De informatievoorziening over huiselijk geweld wordt volledig digitaal en ligt nu bij de website en E-nieuws huiselijkgeweld.nl.

'Zuid-Limburg wil meldpunt huiselijk geweld'. Zo opende de eerste editie van de kwartaalkrant in augustus 2001. Het mag duidelijk zijn dat de tijd de afgelopen zeven jaar niet stil heeft gestaan wat betreft de aanpak van huiselijk geweld.

De kwartaalkrant huiselijkgeweld.nl werd in 2001 in opdracht van het ministerie van Justitie gelanceerd als aanvulling op de gelijknamige website. Het gebruik van internet was destijds nog minder vanzelfsprekend dan vandaag de dag. Het was de bedoeling dat de gedrukte krant lezers zou stimuleren een kijkje op de site te nemen, waar zij aanvullende informatie konden

vinden, zoals adressen en telefoonnummers. Met de huidige bezoekerscijfers van de site - ruim 215.000 unieke bezoekers per jaar - kunnen we stellen dat dit goed gelukt is.

Daarnaast leende de krant zich ook uitstekend voor de publicatie van langere achtergrondartikelen, die vanaf een computerscherm minder tot hun recht komen. Alle artikelen die de afgelopen jaren in de krant zijn verschenen, zijn nog steeds beschikbaar. Op de website huiselijkgeweld.nl zijn ze in de rubriek 'Publicaties' terug te vinden.

De krant is in 2005 ondergebracht bij MOVISIE (destijds nog TransAct). De redactie, bestaande uit medewerkers van MOVISIE, het ministerie van Justitie en Tekstbureau Alfa, heeft ernaar gestreefd om altijd zoveel mogelijk verschillende aspecten van de aanpak van huiselijk geweld aan bod te laten komen, variërend van partnermishandeling tot kinder- en ouderenmishandeling. Daarbij was de doelgroep zeer breed. De

artikelen richtten zich hoofdzakelijk op professionals die in hun werk te maken hebben met het onderwerp, zoals politie, hulpverleners en beleidsmedewerkers. Maar ook veel slachtoffers bleken gebruik te maken van het gratis abonnement.

Een abonnement op E-nieuws huiselijkgeweld.nl, de digitale nieuwsbrief die de taken van de gedrukte kwartaalkrant (deels) overneemt, is eveneens gratis. E-nieuws houdt u op de hoogte van actuele ontwikkelingen en achtergrondinformatie op het gebied van huiselijk geweld. U kunt zich opgeven voor deze nieuwsbrief via de website huiselijkgeweld.nl (klik op E-zine in de rubriek 'Publicaties').

Web-link

Het archief van de kwartaalkrant blijft beschikbaar in de rubriek 'Publicaties' op www.huiselijkgeweld.nl.

'Naar een grootstedelijke aanpak van huiselijk geweld'

Den Haag, Utrecht, Amsterdam en Rotterdam willen een voortrekkersrol vervullen bij de aanpak van huiselijk geweld. Deze maand presenteerden de vier grote steden het actieprogramma 'Naar een grootstedelijke aanpak van huiselijk geweld 2008-2011'. Zij pleiten daarin onder meer voor onderzoek naar een speciale rechtbank voor huiselijk geweldzaken.

Het aantal meldingen van huiselijk geweld is in de vier grote steden (G4) drie keer hoger dan het landelijk gemiddelde. Om deze vorm van geweld te stoppen, is volgens hen een integrale aanpak noodzakelijk: van preventie tot en met nazorg. De G4 willen een modelaanpak voor huiselijk geweld ontwikkelen die ook door andere gemeenten kan worden gebruikt om lokaal de hulpverlening verder in te vullen en te verbeteren. Deze modelaanpak moet de knelpunten en lacunes in de bestaande hulpverlening blootleggen. De G4 vragen in het actieprogramma ook extra aandacht voor kinderen in relatie tot huiselijk geweld, hulpverlening aan plegers

(meer drang en dwang) en het professionaliseren van opvanginstellingen.

Verder willen de G4 dat de mogelijkheden van een rechtbank gespecialiseerd in huiselijk geweldzaken worden onderzocht. In het buitenland, waaronder Engeland en de VS, zijn hiermee al positieve resultaten bereikt. Plegers én slachtoffers van huiselijk geweld verschijnen samen met de hulpverleners voor de rechter. De rechter legt een hulpverleningstraject op en laat de partijen geregeld terugkomen, om de voortgang van dit traject met hen te bespreken. De G4 verwachten dat dit kan leiden tot meer

meer synergie tussen strafrecht en hulpverlening, waardoor de aanpak effectiever wordt.

De vier grote steden investeren momenteel gezamenlijk jaarlijks 34 miljoen euro in de aanpak van huiselijk geweld. Zij willen dat het Rijk een structurele bijdrage 12 miljoen euro per jaar gaat leveren.

Web-link

Het actieprogramma 'Naar een grootstedelijke aanpak van huiselijk geweld 2008-2011' kunt u downloaden op www.huiselijkgeweld.nl in de rubriek 'Beleid'.

Inhoud

Huisverbod

Wat houdt het huisverbod nu precies in, en wanneer wordt het ingevoerd? Uitgebreid antwoord op deze en andere prangende vragen rondom de Wet tijdelijk huisverbod vindt u in deze krant. *Pagina 2*

Interview

CDA Tweede Kamerlid Marleen de Pater is contactpersoon voor het Nederlands parlement op het terrein van huiselijk geweld bij de Raad van Europa. "Nederland doet het zo slecht nog niet." *Pagina 3*

Veilig en Fit

De Groningse cursus Veilig en Fit, een weerbaarheidstraining voor moslima's, kon maar met moeite gevuld worden. "Desondanks waren de cursisten achteraf stuk voor stuk heel enthousiast", aldus projectleider Ingrid van den Bosch. *Pagina 4*

Wilt u altijd als eerste op de hoogte zijn?
Abonneer u gratis op:
E-Nieuws **huiselijkgeweld.nl**

Zeven veelgestelde vragen over het huisverbod

Het lijkt momenteel misschien even stil rond de Wet tijdelijk huisverbod. Maar niets is minder waar. Gert Varkevisser, landelijk projectleider implementatie huisverbod van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, is razend druk met de laatste voorbereidingen voor de invoering van de nieuwe wet. Het wachten is nu nog op een akkoord van de Eerste Kamer. Aan de hand van zeven veelgestelde vragen licht Varkevisser de stand van zaken rondom het huisverbod toe.

* Overal waar de pleger of uithuisgeplaatste met 'hij' wordt aangeduid, kan ook 'zij' worden gelezen.

Wat houdt het huisverbod nu precies in?

“De Wet tijdelijk huisverbod is bedoeld om vroegtijdig en preventief in te grijpen in een situatie waar huiselijk geweld dreigt of al heeft plaatsgevonden. Dat gebeurt door de pleger uit huis te plaatsen. Na een melding van huiselijk geweld stelt de politie ter plaatse vast of er sprake is van huiselijk geweld of een dreiging daarvan. In beide gevallen kan de pleger een huisverbod opgelegd krijgen. De bevoegdheid hiervoor ligt bij de burgemeester, maar deze zal de hulpofficier van justitie (een politiefunctionaris) het mandaat geven om deze taak uit te voeren. Het huisverbod geldt in principe voor tien dagen. De pleger moet binnen 24 uur zijn verblijfplaats doorgeven aan de politie. Wanneer hij*, bijvoorbeeld bij familie of vrienden, geen

onderkomen kan vinden, kan de gemeente mogelijk zorgen voor opvang bij een lokaal opvangcentrum. Direct nadat een huisverbod is opgelegd, wordt ook de hulpverlening ingeschakeld. Deze voert gesprekken met zowel de pleger, als het slachtoffer en de eventuele kinderen in het gezin. In de tien dagen die volgen wordt intensief gekeken welke hulp er voor het gezin nodig is om het geweld te stoppen. Na de periode van het huisverbod moeten alle betrokkenen zijn ondergebracht bij de vereiste (reguliere) hulpverlening. Als aanbeveling geldt dat een coördinerende hulpinstelling, zoals bijvoorbeeld het ASHG, het gezin langere tijd blijft volgen om te kijken of de verleende hulp afdoende is.”

Wanneer wordt het huisverbod ingevoerd?

“De Tweede Kamer is unaniem akkoord gegaan met het wetsvoorstel Tijdelijk huisverbod. Nu ligt het bij de Eerste Kamer. Deze heeft aangegeven dat zij zich hierover nog voor het zomerreces wil uitspreken. De verwachting is dat er op 8 juli 2008 gestemd zal worden. Er zijn drie scenario's mogelijk. Indien de senaat het wetsvoorstel afwijst – waar ik overigens niet vanuit ga – zullen we moeten kijken of we een nieuw wetsvoorstel kunnen maken. Een tweede mogelijkheid is dat het wetsvoorstel wordt aangehouden. Dat gebeurt als er op de achtergrond discussies spelen die het onderwerp nauw aangaan. In afwachting van nieuwe ontwikkelingen, wordt de beslissing dan uitgesteld. Bij het huisverbod zou dat bijvoorbeeld kunnen gaan om

de discussie over de bevoegdheden van burgemeesters in het veiligheidsdomein. Als de Eerste Kamer het wetsvoorstel wel goedkeurt, zal het half juli in het Staatsblad worden gepubliceerd. De wet treedt dan drie maanden later in werking. Dat betekent dat burgemeesters er vanaf dat moment gebruik van kunnen maken. Ik verwacht niet dat het huisverbod in oktober al direct in alle gemeenten wordt opgepakt. Sommige zullen nog niet klaar zijn met de nodige voorbereidingen. Maar burgemeesters zijn vanaf dat moment wel verantwoordelijk en hebben wat uit te leggen wanneer een situatie van huiselijk geweld in hun gemeente uit de hand loopt.”

Hoe wordt beoordeeld of iemand in aanmerking komt voor het huisverbod?

“Om te beoordelen of iemand in aanmerking komt voor het huisverbod is een Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld (RiHG) ontwikkeld. Dit is een vragenlijst bestaande uit drie onderdelen. Allereerst wordt gekeken naar de pleger: is hij bijvoorbeeld bekend bij de politie, is hij aanspreekbaar, en zijn er alcohol en drugs in het spel? Daarna komt het verloop van het incident aan bod. Om welke vorm van bedreiging ging het, waren er bijvoorbeeld wapens bij betrokken, en waren er kinderen bij aanwezig? Ten

slotte gaat aandacht uit naar de achtergrond-situatie. Dan kun je denken aan vragen als: spelen werkgerelateerde, financiële of familieproblemen een rol? Is er sprake van een sociaal isolement? Aan alle beoordelingen zijn risicoschalen verbonden. Als er drie keer sprake is van een risico, is dat voldoende grond voor het uitvaardigen van een huisverbod. Datzelfde geldt ook als er op één punt sprake is van een hoog risico.”

Kan het huisverbod worden verlengd of ingekort?

“De standaardperiode is tien dagen. Deze kan eventueel, bijvoorbeeld bij het aanvaarden van een hulpverleningsaanbod, worden ingetrokken. Daarnaast kan het huisverbod worden verlengd tot maximaal 28 dagen. De hulpverlening heeft daarbij een adviserende rol. Iemand kan ook in beroep gaan tegen een uithuisplaatsing. De uithuisplaatsing blijft dan wel van kracht totdat de rechter uitspraak heeft gedaan. Dat neemt doorgaans veel tijd in beslag – vaak lan-

ger dan de periode die het huisverbod duurt. Daarom krijgt de uithuisgeplaatste ook de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen om de werking van het besluit op te schorten. Indien de uithuisgeplaatste een voorlopige voorziening aanvraagt, dient de behandeling hiervan binnen drie dagen plaats te vinden. De rechter doet dan onmiddellijk of binnen 24 uur uitspraak.”

Web-link

De toolkit Huisverbod is vanaf 1 juli 2008 beschikbaar via www.huisverbod.nl.

Foto: Ton Harland

Wat zijn / waren de grootste discussiepunten rondom de invoering van de wet?

“Een belangrijk discussiepunt bij de vormgeving van het wetsvoorstel was de bevoegdheid van de burgemeester. De meningen daarover wisselen sterk. De een vindt het een fantastisch instrument; de burgemeesters Bruls en Wallage (resp. van de pilotgemeenten Venlo en Groningen, red.) zijn daar voorbeelden van. Anderen vinden het uitvaardigen van het huisverbod niet bij de taken van de burgemeester horen. Zij vinden dat meer een rol voor de officier van justitie.

Maar, omdat het huisverbod nadrukkelijk een preventieve maatregel is, is daar heel bewust niet voor gekozen. Bovendien kan een officier van justitie alleen tegen de pleger optreden, terwijl de burgemeester ook zeggenschap heeft over de lokale veiligheidszorg. Dat biedt de mogelijkheid om hulpverlening voor het hele gezin aan te sturen. Die systeemgerichte aanpak is nou juist zo'n belangrijk onderdeel van het huisverbod.”

Kwam er ook niet een Informatieknooppunt Huiselijk Geweld?

“Er bestaat veel behoefte om, in het kader van het huisverbod, het een en ander aan gegevens te registreren. Tweeëneenhalf jaar na de inwerkingtreding van de nieuwe wet zal het huisverbod worden geëvalueerd. Daarvoor zijn basisgegevens nodig. Zoals cijfers die aangeven hoe vaak het huisverbod is uitgevaardigd, hoe vaak bij een melding besloten is om niet over te gaan op een huisverbod, hoe vaak de uithuisplaatsing verlengd is, etc. Daarnaast willen alle hulpverlenende partijen hun informatie over het gezin binnen de ketenaanpak kunnen delen. Zodat ze bijvoorbeeld in een oogopslag kunnen zien welke instanties er betrokken zijn bij het gezin en of er bijvoorbeeld kinderen in het spel zijn.

Momenteel werken alle partijen nog met verschillende systemen, wat het technisch onmogelijk maakt om dergelijke informatie snel uit te wisselen. Bovendien zijn er privacyaspecten aan verbonden. Het Informatieknooppunt Huiselijk Geweld is ontwikkeld om registratie en informatie-uitwisseling mogelijk te maken. De drie pilotprojecten en de gemeente Tilburg hebben het systeem getest en waren er best over te spreken. Toch is besloten eerst een breed behoefteonderzoek uit te voeren, om te kijken of gemeenten er daadwerkelijk gebruik van zullen maken. Landelijke invoering van zo'n systeem kost veel geld en het is niet de bedoeling dat het straks ongebruikt op de plank blijft liggen.”

Hoe blijf ik op de hoogte en waar kan ik terecht voor meer informatie over het huisverbod?

“Op 1 juli wordt de website huisverbod.nl gelanceerd. Op deze website kunnen professionals terecht voor achtergrondinformatie, instrumenten, het laatste nieuws en praktijkvoorbeelden. Met die praktijkvoorbeelden willen we gemeenten stimuleren om zoveel mogelijk bij elkaar af te kijken, zodat niet iedere gemeente het wiel opnieuw hoeft uit te vinden. Bezoekers kunnen zich op de site ook aanmelden voor de elektronische nieuwsbrief over het huisverbod. Verder kunnen betrokken professionals op de website de 'toolkit Huisverbod' downloaden. Dit is een pakket aan instrumenten waarmee ondersteuning wordt geboden aan de partijen die de Wet tijdelijk huisverbod zullen gaan uitvoeren. Hierin zijn onder meer een uitvoeringsadvies,

het risicotaxatieinstrument, een modelconvenant voor gegevensuitwisseling, en folders voor uithuisgeplaatsten, achterblijvers en kinderen opgenomen. Daarnaast krijgen professionals informatie- en scholing door middel van speciale bijeenkomsten. Politieagenten krijgen bovendien een e-learning, waardoor iedere agent straks de nodige kennis in huis heeft van de nieuwe wet. Voor de hulpofficieren van justitie is een scholing opgezet die zich met name richt op het Risicotaxatieinstrument Huiselijk Geweld. Tot slot kan iedereen met vragen terecht bij de helpdesk huisverbod. Deze is toegankelijk via de button 'Stel een vraag' op de website huisverbod.nl.”

CDA Tweede Kamerlid Marleen de Pater

“Het patroon doorbreken: moeilijk maar noodzakelijk”

De campagne van de Raad van Europa ‘Stop domestic violence against women’ is deze maand officieel afgesloten. Eind april vond in Wenen al een slotconferentie voor alle betrokken parlementariërs plaats. CDA Tweede Kamerlid Marleen de Pater was er bij. Zij is contactpersoon voor het Nederlands parlement op het terrein van huiselijk geweld bij de Raad van Europa. “Nederland doet het zo slecht nog niet. Toch zie je dat, ongeacht alle inspanning en middelen, het probleem van huiselijk geweld bij ons nog net zo groot is als in andere landen.”

De Europese campagne ging in 2006 van start met het doel om geweld tegen vrouwen, waaronder ook huiselijk geweld, tegen te gaan. Nederland werd pas een jaar daarna vertegenwoordigd. “Vorig jaar stuurde de Raad van Europa ons een herhaald verzoek om een contactpersoon voor Nederland aan te wijzen in het kader van dit project”, vertelt De Pater, die de uitnodiging met beide handen aannam. “Heel merkwaardig dat dit niet eerder was opgepakt. Huiselijk geweld is het grootste geweldsprobleem. Het is zeer interessant om te kijken naar de ervaringen in andere landen. Wat hebben zij de afgelopen jaren gedaan, wat is er nodig voor een goede aanpak? Nederland doet het goed op het gebied van geld voor opvangplaatsen, wettelijke bepalingen, bewustwording bij politie en justitie. Het probleem wordt daardoor steeds meer zichtbaar, maar desondanks lijkt het onverminderd groot te blijven.” De Pater zegt nadrukkelijk ‘lijkt’. “Duidelijke cijfers zijn er niet. We beschikken momenteel nog niet over vergelijkingsmateriaal. Maar het blijft een feit dat heel veel mensen thuis onveilig zijn, terwijl het gezin hen juist geborgenheid zou moeten bieden.”

Diepgeworteld

Het Tweede Kamerlid is er het type niet naar om moedeloos te worden. “Door onze wettelijke maatregelen en geldstromen hebben we in ieder geval een belangrijke stap naar meer bewustwording gemaakt.” Tijdens de conferentie in Wenen werd nog eens inzichtelijk gemaakt hoe diepgeworteld de problematiek van huiselijk geweld is. Er werd een overzicht gegeven van uitspraken door de geschiedenis heen, beginnend bij die van een wijsgeer uit de oudheid tot een recente uitspraak van een rechter uit Zuid-Europa die het tuchtigen van een echtgenote niet afkeurde. De Pater: “Zo zie je maar weer dat we te maken hebben met een vooroordeel dat door de eeuwen heen bevestigd is; overal ter wereld, in alle culturen.”

Volgens haar heeft Nederland tot nu toe te weinig over de eigen landsgrenzen heen gekeken bij de aanpak van huiselijk geweld. Een uitzondering is de overname van het tijdelijk huisverbod, dat in 1997 al in Oostenrijk werd ingevoerd. “Ik ben ervan overtuigd dat er meer initiatieven zijn die we hier niet kennen, maar die wel soelaas kunnen bieden. Het is daarom goed om af en toe eens bij elkaar in de keuken te kijken.”

Sekse-specifieke aspecten

De Pater plaatst bijvoorbeeld een kanttekening bij de genderneutrale aanpak van huiselijk geweld in Nederland. Ons land vormt daarmee een uitzondering in vergelijking tot andere landen. “Ik vind het typisch Nederlands om erop wijzen dat de situatie ook omgedraaid voor kan komen. De overgrote meerderheid van de plegers is uiteindelijk toch man, en de groep slachtoffers bestaat voornamelijk uit vrouwen.” Cijfers geven aan dat bijna 90 procent van de slachtoffers van huiselijk geweld vrouw is. Uit statistieken van de Raad van Europa blijkt dat 12 tot 15 procent van de Europese vrouwen dagelijks te maken heeft met geweld in de thuissituatie. “Je kunt dat wel wegredeneren,

maar daarmee haal je het probleem niet weg. We moeten de sekspecifieke aspecten van dader- en slachtoffergedrag durven benoemen. Of je daarmee groepen uitsluit? Ik denk het niet. Wanneer je oog hebt voor de achterliggende oorzaken van het gedrag, zul je af en toe ook omgekeerde rolverhoudingen tussen man en vrouw tegenkomen. Het gaat erom de onbalans in de machtsverhouding te achterhalen. Want daar is bij huiselijk geweld altijd sprake van. Het is dan ook nodig om alle betrokkenen te betrekken om de geweldsspiraal te doorbreken; de zogenaamde systeemgerichte aanpak. Daarbij moeten de kinderen in het gezin ook niet over het hoofd worden gezien. Want geweld binnen gezinnen raakt meestal vrouwen, soms mannen, maar altijd kinderen. Bovendien hebben zij van jongs af aan ingegoten gekregen dat conflicten met geweld worden opgelost. Dat patroon moeten we zien te doorbreken, moeilijk maar noodzakelijk.”

Solidair

Tijdens het congres in Wenen ontmoette De Pater ook verschillende mannelijke parlementariërs die als nationaal contactpersoon voor huiselijk geweld optraden. “Een aantal mannen had een landelijke actiedag georganiseerd onder het motto ‘Ga eens in haar schoenen staan’. Deze actie werd geïllustreerd met een foto van een groep kerels op hoge hakken. De foto laat duidelijk zien dat mannen in vrouwenschoenen een zeer ongemakkelijk situatie oplevert. Dat vond ik een aansprekend initiatief. Niet alleen omdat deze mannen zich solidair tonen met de slachtoffers. Ook kunnen zij een aansprekend voorbeeld zijn voor daders. Ik denk dat zij een belangrijke bijdrage kunnen leveren om het onderwerp onder mannen bespreekbaar te maken.”

Ze vervolgt: “Als de problematiek voor plegers inzichtelijk is gemaakt, blijven de meesten van hen bereid te zijn een oplossing te zoeken voor hun probleem, met het uiteindelijke doel hun relatie te herstellen. Want, zoals bekend, kiezen de meeste slachtoffers er ook voor terug te keren naar huis. Zij willen hun relatie niet beëindigen, maar willen dat het geweld stopt. Tijdens het congres werd een filmpje vertoond van een project binnen de dadertherapie. Heel interessant. De documentaire liet zien hoe de aannames ‘Mijn vrouw heeft een probleem’ werd omgebogen naar de vraag ‘Wat is het probleem dat ik me niet meer kan beheersen?’. Zo’n film zou in Nederland ook goed te gebruiken zijn. Het kan een bijdrage leveren aan herkenbaarheid van en inzicht in de problematiek, zowel voor daders, als slachtoffers als professionals.”

Huisverbod

De verwachtingen van de invoering van het tijdelijk huisverbod in Nederland zijn hooggespannen. De Pater vindt het nog moeilijk te voorspellen tot welke resultaten de invoering van de nieuwe wet precies zal leiden. “De omslag van slachtoffer- naar plegerbenadering vind ik in ieder geval een goede zet. Bij alle andere vormen van geweld richten we ons tenslotte ook op de daders. Natuurlijk moeten we oog blijven houden voor de slachtoffers, maar leg de nadruk op de aanpak van daders, daar zit immers het grootste probleem.” Met een glimlach wijst ze op het referaat van de Oostenrijkse delegatie tijdens het congres. “De delegatie vertelde dat vanaf het moment dat in Oostenrijk bekend werd dat de dader met een huisverbod zouden worden aangepakt, dat meteen leidde tot de vraag: Waar moeten de mannen dan naartoe? Dat was bij slachtoffers nooit een issue geweest. Was dit dan de belangrijkste kwestie: waar moet de dader heen? Het grappige was bovendien dat Oostenrijk bij de invoering van het huisverbod op dat gebied nauwelijks problemen tegenkwam. De meeste daders bleken prima in staat om voor zichzelf zorgen. Tenminste op het gebied van het vinden van onderdak, niet wat betreft het doorbreken van de geweldsspiraal.”

Het Tweede Kamerlid vindt dat eerst de effecten van het huisverbod in Nederland afgewacht moeten worden, alvorens men met nieuwe grote beleidsmaatregelen komt. “Daarbij denk ik aan vragen als: Levert de invoering van de Wet tijdelijk huisverbod minder echtscheidingen op? Biedt het betere voorwaarden om relaties voort te zetten in meer veiligheid? En zijn er straks minder jongvolwassenen die pleger of slachtoffer worden door de geweldservaringen uit hun jeugd? Dat is mijn insteek. Een goede evaluatie van dit soort effecten vraagt tijd. Daarbij denk ik bijvoorbeeld aan een periode van tien jaar.” Alarmbellen over dreigende financiële tekorten door de snelle stijging van het aantal cliënten van bijvoorbeeld Advies- en Steunpunten Huiselijk Geweld zijn haar niet ontgaan. Maar ze is van mening dat er te snel om geld geroepen wordt. “Met geld heb je nog niet de mensen in huis die het werk professioneel kunnen oppakken. Ik heb te vaak gezien dat er wel het budget beschikbaar was, maar dat het niet werd gebruikt, omdat er geen mensen waren. Ik ben me bewust van de kosteninzet die het huisverbod met zich meebrengt, maar er is ook een andere benadering nodig. Namelijk dat er nog veel eerder alarm wordt geslagen bij geweld, zodat je in een vroeger stadium met minder drastische maatregelen kunt ingrijpen. Dat geldt niet alleen voor de hulpverleners, maar ook voor omstanders. Je mag je ogen niet sluiten voor huiselijk geweld, ook niet als samenleving. Slachtoffers en plegers van huiselijk geweld hebben familie, collega’s, en burens; dat maakt het een probleem van ons allemaal.”

Web-link

Kijk voor meer informatie over de campagne ‘Stop domestic violence against women’ op www.coe.int

De stelling

Speciaal voor deze laatste uitgave geen ‘gewone’ Stelling. In plaats daarvan doen we een greep uit de markante uitspraken die de afgelopen jaren in deze krant werden gepubliceerd.

Olga ten Hove, trainer/actrice, december 2001:
“Een hulpverlener kan nog zo’n mooi verhaal hebben klaarliggen, maar als het niet oprecht is klopt het gewoonweg niet. Dat voel ik in mijn rol van huiselijk geweld slachtoffer feilloos aan. Daarentegen kan iemands goede intentie soms juist heel veel vertrouwen wekken, ook al komt het er in kromme zinnen uit.”

Boris Dittrich, D66, december 2001:
“Ik ben gisteren laat naar bed gegaan. Ik wilde wel eens de website www.huiselijkgeweld.nl bekijken. Dat is een uitstekende site, boordevol informatie!..”

Rob van Pagée, Eigen Kracht Centrale, mei 2002:
“Men denkt vaak dat er in onze geïndividualiseerde samenleving geen eigen netwerken meer bestaan. Dat hebben wij helemaal niet zo ervaren. Je hebt alleen wel een instrument nodig om dat netwerk in te kunnen schakelen. Wij leven in een samenleving waar het ‘gewoon’ is dat een instantie ingrijpt. De reguliere hulpverlening werkt echter meestal alleen met het hulpbehoevende deel van de familie. Terwijl andere familieleden en bekenden ook zicht hebben op de zaken die wel goed functioneren. Zij weten de problemen vaak in een historische context te plaatsen. Daardoor kunnen zij vaak met zeer creatieve oplossingen komen.”

Annelies van Voornveld, projectcoördinator Senioren en Veiligheid bij de politie Amsterdam-Amstelland, september 2003:
“Heel af en toe komt het voor dat ouderen zelf een signaal afgeven. Dat kunnen erg vage meldingen zijn. Het is een grote fout om dan nog maar even af te wachten. Of te denken: als het echt ernstig is komen ze nog wel eens terug. Zo’n melding is vaak het enige en het laatste signaal.”

Susanne Kers, onderzoekster, januari 2004:
“Terwijl men in de Verenigde Staten veel ‘homofobischer’ is dan wij in Nederland, zijn daar gek genoeg wel veel meer faciliteiten voor homo’s die te maken hebben met huiselijk geweld dan hier.”

Miriam Kuijpers, Equivalent, september 2004:
“Een excuus om niets te doen met een signaal van huiselijk geweld is snel gevonden. Zeker als het gaat om huiselijk geweld in allochtone gezinnen. Het gros van de beroepsbeoefenaars in Overijssel blijkt niet in staat om deze cliënten goed op te vangen. Daar ben ik erg van geschrokken.”

Jeannette Katgert, landelijk beleidsmedewerker Huiselijk Geweld van Slachtofferhulp Nederland, juni 2005:
“Stel, je hebt samen met een vrouw een vluchtplan gemaakt en na grote twijfel heeft ze uiteindelijk haar boeltje gepakt. En dan blijken er opeens nergens meer opvangmogelijkheden te zijn. (...) Ik ken vrijwilligers die ’s avonds om acht uur nog steeds opvangadressen afzaten te bellen en er ’s nachts van wakker hebben gelegen.”

Hans Janssen, voormalig landelijk projectleider Aanpak huiselijk geweld, oktober 2006:
“Huiselijk geweld is een onderwerp dat je, als het je eenmaal bij de kladden heeft, niet meer loslaat. Dat komt ook doordat de mensen die op dit terrein werken zo ontzettend betrokken en bevlogen zijn.”

Minister Hirsch Ballin van Justitie, juni 2007:
“Het misverstand dat de Wet bescherming persoonsgegevens belemmeringen veroorzaakt om huiselijk geweld te melden, moet de wereld uit. De privacywetgeving draait om de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Maar die persoonlijke levenssfeer bescherm je niet door signalen van huiselijk geweld te negeren, integendeel.”

Web-link

In ons ‘Forum’ op www.huiselijkgeweld.nl kunt u uw mening kwijt over de aanpak van huiselijk geweld.

Marleen de Pater: “We moeten de sekspecifieke aspecten van dader- en slachtoffergedrag durven benoemen.” Foto: Ton Harland

Religieuze insteek bleek achteraf niet belangrijk Project Weerbare Moslima's

“Een weerbaarheidstraining speciaal gericht op vrouwen uit niet-Westerse culturen voorziet in een behoefte. Maar de koppeling van zo'n training met een project huiselijk geweld is geen goede zet”, spreekt Ingrid van den Bosch uit ervaring. Zij was projectleider van 'Veilig en Fit' in Groningen, een weerbaarheidstraining voor moslima's. De training kon maar met moeite gevuld worden. “Desondanks waren de cursisten achteraf stuk voor stuk heel enthousiast.”

De training 'Veilig en Fit' was een initiatief van de Groningse stichting Moslima's voor Moslima's. Volgens de stichting nemen er maar weinig moslima's deel aan weerbaarheidstrainingen, terwijl er wel behoefte aan is. Een cursus alleen voor moslima's zou de drempel moeten verlagen. Moslima's voor Moslima's kreeg hiervoor subsidie van het Oranjefonds, Emancipatiezaken (Ministerie van OC&W) en het Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling (Groningen). Ook het ASHG leverde een financiële bijdrage. Bovendien verzorgde het de coördinatie. “Moslima's voor Moslima's droeg die aan ons over, omdat ze het project te groot vond om zelf te trekken”, legt Van den Bosch uit. “Wij dachten dat het prima zou passen binnen ons voorlichtingsproject over huiselijk geweld binnen de Turkse en Marokkaanse gemeenschap. Daarmee hadden we immers al een groot bereik. We dachten zo tegelijkertijd een grote groep vrouwen te kunnen interesseren voor de weerbaarheidstraining. Maar dat bleek achteraf een misvatting.”

In de projectperiode, die van september 2006 tot januari 2008 liep, werden vier trainingen gegeven, waaronder - op verzoek van de cursisten - een vervolstraining. In totaal namen er 20 vrouwen aan deel. De projectleider had gehoopt op minimaal twee keer zoveel deelnemers. De training kostte

“Weerbaarheid gaat over zelfvertrouwen en assertiviteit”. Foto: Ton Harland

slechts een euro per keer, bovendien was er kinderopvang geregeld. De verklaring voor de magere opkomst is volgens Van den Bosch heel simpel. “Vrouwen willen niet geassocieerd worden met huiselijk geweld.” Een sluitend antwoord op de vraag hoe je de doelgroep beter bereikt, heeft ze niet. Maar ze heeft wel volop ideeën opgedaan hoe het beter kan.

“Onze weerbaarheidstraining richtte zich zowel op de fysieke als psychische weerbaarheid van de deelnemers. Zodat ze met meer zelfvertrouwen, beter kunnen participeren in de maatschappij. Eigenlijk verschilt de cursus niet zo gek veel van een reguliere weerbaarheidstraining. Maar omdat het woord 'weerbaarheid' misschien mensen af zou schrikken, hebben we bewust gekozen voor de naam 'Veilig en fit'. Dit deden we ook met het doel om de negatieve connotatie bij mannen weg te nemen, die de cursus als bedreiging zouden kunnen zien.” De man-vrouw verhoudingen spelen op de achtergrond een grote rol. Van den Bosch denkt dat de emancipatie van de allochtone vrouw, waar de afgelopen jaren veel in is geïnvesteerd, van invloed is op geweld binnen relaties. “Waar de man traditioneel het hoofd van het gezin is, zie je een verschuiving van rollen optreden. De vrouw werkt steeds vaker buitenshuis en communiceert nog steeds het meest met de kinderen. Op hun beurt spreken de kinderen de Nederlandse taal beter dan hun ouders. Het gevoel van machteloosheid dat daardoor bij sommige mannen ontstaat, levert een voedingsbodem voor geweld. Ik wil dan ook een lans breken voor meer emancipatie van de allochtone man. Het lijkt mij bijvoorbeeld goed om deze cursus in de toekomst ook aan beide seksen aan te bieden. Weerbaarheid gaat over zelfvertrouwen en assertiviteit. Dat zijn aspecten die mannen ook goed van pas kunnen komen, zeker in een samenleving die momenteel niet zo positief tegenover allochtonen staat. Bovendien kunnen mannen dan zelf ervaren dat zo'n cursus niet bedreigend of ondermijnd is. Het is juist heel verrijkend. Het kan een vrouw bijvoorbeeld over de streep trekken om haar rijbewijs te gaan halen. Of de opvoeding van de kinderen anders aan te pakken. In de praktijk hebben we de deelnemers echt zien groeien.”

De religieuze insteek waar bij de opzet van de training aanvankelijk voor was gekozen, bleek achteraf helemaal niet belangrijk. Uit de projectevaluatie blijkt dat niet de islam, maar vooral de cultuur van invloed is. “Nee zeggen, is bijvoorbeeld voor veel allochtone vrouwen een groot probleem”, vertelt Van den Bosch. “Dit gold veel minder voor de Nederlandse moslima's die aan Veilig en fit deelnamen. Verder zien allochtone slachtoffers de hulpverlening vaak echt als laatste redmiddel. Zij doen eerst een beroep op het informele netwerk van familie en vrienden. De deelnemers onderschreven dan ook dat zij te weinig zicht hebben op de hulpverlenende instanties. In het kader van de culturele verschillen, ontdekte Van den Bosch ook dat het goed is om eerst een aantal proeflessen aan bieden. “Een aantal deelnemers gaf aan liever eerst even de kat uit de boom te kijken, alvorens zij zich definitief zouden inschrijven.” De projectleider hamert op het belang om zelforganisaties te betrekken. De voorlichter van ons voorlichtingsproject was een Turkse arts. Dat beviel uitstekend. Hij genoot groot aanzien. Bovendien kon hij zich ook goed identificeren met de doelgroep.” Je richten op één specifieke homogene doelgroep kost veel tijd en energie, erkent Van den Bosch. “Het is maatwerk, maar het levert ook echt wat op.” De vrouwen die deelnamen aan de cursus gaven aan dat hun zelfvertrouwen is toegenomen en dat ze hun houding en gedrag hebben veranderd. Ze hebben bijvoorbeeld geleerd om grenzen te stellen in de opvoeding van hun kinderen en binnen hun familie en relatie. Van den Bosch: “We hebben hen ook gevraagd of ze zich voor de training zouden hebben opgegeven, als het een Nederlandse groep was. Daarop antwoordden zij dat ze dat aanvankelijk niet gedaan zouden hebben. Maar dat zij dit in het vervolg wel zouden doen. Zo kun je deze cursus ook zien als opstapje naar het reguliere aanbod.”

Van den Bosch onderzoekt nog of en in welke vorm de training kan worden voortgezet.

Web-link

De evaluatie van het project bevat een methodiekbeschrijving die bruikbaar is voor andere initiatiefnemers. De evaluatie is te downloaden op www.huiselijkgeweld.nl in de rubriek 'Feiten en cijfers' – regionaal.

Agenda

Wanneer: vrijdag juli 2008

Wat: Training telefonische communicatie toegespitst op Huiselijk Geweld

Waar: Stichting TeleTrust, Den Haag

Beschrijving: Deze training is bedoeld voor (nieuwe) medewerkers en trajectbegeleiders van ASHG's. Deelnemers leren aan de hand van een 3-fasen gespreksmodel en verschillende gesprekstechnieken hoe zij effectief en met de juiste houding informatie en advies kunt bieden aan slachtoffers, plegers, omstanders en professionals.

Meer informatie: www.huiselijkgeweld.nl

Wanneer: donderdag 25 september 2008

Wat: Symposium Vrouwenhulpverlening 1975-2000

Waar: Amsterdam

Beschrijving: Het Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging (IIAV) en het Gender Graduate Programme (GGeP) van Universiteit Utrecht organiseren dit symposium over de geschiedenis van de vrouwenhulpverlening in Nederland.

Meer informatie: www.huiselijkgeweld.nl

Wanneer: donderdag 2 oktober 2008

Wat: Studiedag EMDR: traumabehandeling na seksueel of huiselijk geweld

Waar: MOVISIE, Utrecht

Beschrijving: EMDR is een geprotocolleerde behandeling voor de gevolgen van psychotrauma, waaronder posttraumatische stressstoornis (PTSS). Deelnemers krijgen tijdens deze bijeenkomst de nieuwste inzichten op het gebied van traumabehandeling. Daarnaast wordt gediscussieerd over de (on)mogelijkheden van deze methode bij type 2 trauma en chronische PTSS.

Meer informatie: www.movisie.nl

Wanneer: vanaf vrijdag 31 oktober 2008

Wat: Training Aanpak ouderenmishandeling

Waar: MOVISIE, Utrecht

Beschrijving: Deze cursus biedt professionals handvatten om vroegtijdig signalen op te pakken en actie te ondernemen; het biedt deelnemers vaardigheden voor interventies bij verschillende vormen van ouderenmishandeling.

Meer informatie: www.movisie.nl

Wanneer: maandag 17 november 2008

Wat: Landelijk congres huiselijk geweld en aanpak kindermishandeling

Waar: Nieuwegein Business Centre

Beschrijving: Tijdens dit congres, georganiseerd door MOVISIE en NJi, kunt u onder meer lange workshops met training en verdieping, korte sessies met presentaties, een informatiemarkt en filmpresentaties bijwonen.

Meer informatie: www.huiselijkgeweld.nl

Wanneer: woensdag 19 november 2008

Wat: Estafettemars tegen Kindermishandeling

Waar: Museumplein Amsterdam

Beschrijving: De Stichting Estafettemars Tegen Kindermishandeling komt op voor de rechten van alle kinderen en jongeren in de hele wereld. Deze mars is bedoeld voor alle kinderen en jongeren die op welke manier dan ook een ervaring hebben gehad met mishandeling of hiervan getuige zijn geweest.

Meer informatie: www.estafettemars.nl

Publicaties

Cliëntprofielen

Cliëntprofielen van vrouwen met geweldservaringen in de vrouwenopvang is een rapportage over de omvang en samenstelling van de groep vrouwen met geweldservaringen in de vrouwenopvang. Bij zorgaanbieders en bij de lokale en landelijke overheid bestaat grote behoefte aan informatie over deze groep vrouwen. Cliëntprofielen van vrouwelijke slachtoffers van huiselijk geweld kunnen in deze informatiebehoefte voorzien en kunnen bovendien als basis dienen voor de ontwikkeling van toekomstige interventies.

Cliëntprofielen van vrouwen met geweldservaringen in de vrouwenopvang. M. Sijbrandij, I. Jonker en J. Wolf, Radboud Universiteit Nijmegen, 2008.

Thuis in je huis

Thuis in je huis is een kwalitatief onderzoek naar mannelijke slachtoffers van huiselijk geweld. Doel van het onderzoek is om het hulpaanbod en de wensen en behoeften van mannelijke slachtoffers van huiselijk geweld te omschrijven en van daaruit aanbevelingen te doen. De onderzoekers bevelen aan om het zorgaanbod voor mannelijke slachtoffers te spreiden over heel Nederland. Daarnaast is er volgens hen meer aandacht nodig voor adequate doorverwijzing. Ten aanzien van de hulpverlening is ervaringsdeskundigheid aan te bevelen, maar ook direct ingrijpen in noodsituaties en het bieden van praktische hulp, zoals hulp bij de financiën of het zoeken van een woning.

Thuis in je huis. M. Batterink, J. Griffioen, E. Grit, K. Korf, A. Messelink en R. van Wijhe, Gereformeerde Hogeschool Zwolle, 2008.

Psychiatrische problematiek

Dit onderzoek richt zich op de psychiatrische problematiek bij cliënten van Stichting Toevluchtsoord. In 2006 is van deze bevindingen uitgebreid verslag gedaan. In 2007 is dit opnieuw gedaan en dus is een vergelijking mogelijk. Opvallend is de toename van allochtone vrouwen met problemen rond eergegrelateerd geweld. Verder valt in vergelijking met 2006 een consistent beeld op: bij 95 procent van de langer blijvende vrouwen is psychiatrische problematiek aangetroffen. Dat komt overeen met het percentage in 2006 (96 procent).

Psychiatrische problematiek bij cliënten van Stichting Toevluchtsoord in 2007. M.M. Wegelin, Stichting Toevluchtsoord Groningen, 2008.

Colofon

Huiselijkgeweld.nl is een kwartaaluitgave van het Ondersteuningsprogramma Huiselijk Geweld van MOVISIE in opdracht van het ministerie van Justitie. De krant is bedoeld voor instanties en personen die op enigerlei wijze betrokken zijn bij de aanpak van huiselijk geweld.

MOVISIE verzamelt, ontwikkelt en verspreidt kennis en adviseert op het gebied van welzijn, zorg en sociale veiligheid. movisie werkt voor en samen met overheden, burgerinitiatieven, professionele en vrijwilligersorganisaties met als doel de participatie en zelfredzaamheid van burgers te vergroten. Centrale thema's daarbij zijn vrijwillige inzet, mantelzorg, kwetsbare groepen, leefbaarheid en huiselijk en seksueel geweld.

Concept en eindredactie: Mariska Kruijff, Tekstbureau Alfa Amsterdam
Fotografie: Ton Harland (www.ton-harland.nl)
Ontwerp: Tappan Communicatie
Druk: DeltaHage Den Haag
ISSN: 1569-5999